

i sl., te su i podatci u njima uglavnom ograničeni na posjedovne i pravne odnose, ali i na druge aspekte lokalnog života, primjerice na lokalne bratovštine. I ti podatci mnogo govore o običajima lokalnog stanovništva – primjerice 1731. godine dvoje ljudi prodalo je dio oranice kupcu koji protuvrijednost nije imao uplatiti prodavačima, nego lokalnomu kleru za mise zadušnice (dok. 60).

Vrijedi dodati i to da je ovo izdanje relevantno za povjesničare hrvatskog jezika, jer donosi bogatstvo lokalnog idioma sjeverozapada otoka Krka, za kojeg je poznato da posjeduje bogatu jezičnu raznolikost. Tu su posebno važna osobna imena i imena mjesta navedena u ispravama. Naime, iako je izvornik zapisivala obrazovana osoba, mnogi navodi potječu od običnih stanovnika Dubašnice.

Tomislav Matić

Srijemska županija – Zapisnici sjednica. Knj. III: 1767.–1771. Dobrica, L.; Posedi, I. (ur.). Vukovar : Državni arhiv u Vukovaru ; Zagreb : Hrvatski državni arhiv, 2016. 725 str.

Tijekom prethodne tri godine, Državni arhiv u Vukovaru kao izdavač i Hrvatski državni arhiv kao suizdavač redovito su objavljivali zapisnike sjednica Srijemske županije od 1745. godine, kada je ta županija ponovno konstituirana nakon više od dva stoljeća osmanske vlasti, nadalje. Prvu knjigu ove serije uredili su Stjepan Sršan i Ladislav Dobrica, a nakon smrti Stjepana Sršana 2014. godine seriju su nastavili uređivati Ladislav Dobrica i Ivana Posedi. Potonje dvoje autora uredilo je i najnoviju, treću knjigu zapisnika, koja pokriva razdoblje od 1767. do 1771. godine. To je ujedno deseta knjiga serije *Gradivo za povijest Vukovarsko-srijemske županije*. U oči upada da, kako serija napreduje, tako i njezina izdanja pokrivaju sve manja vremenska razdoblja. Razlog tomu je sve življi rad županijskih skupština i drugih institucija lokalne i središnje vlasti, koji je proizveo bogatstvo zapisnika o mnoštvu aspekata života županije i njezinih stanovnika. U promatranom razdoblju, veći dio Srijemske županije nalazio se na području današnje Republike Srbije, a njezin zapadni dio na području današnje Vukovarsko-srijemske županije Republike Hrvatske. Južno od nje, uz granicu s Osmanskim Carstvom, bilo je područje Vojne krajine, koja je bila pod posebnom upravom i nije se nalazila u sustavu županija.

Kao i prethodne knjige ove serije, i ova dolazi bogato opremljena popratnim sadržajima koji znatno olakšavaju razumijevanje i pretraživanje podataka koje donosi. To su reprodukcija u boji zemljovida Srijemske županije iz 1890. godine, tumač mjera koje su se koristile sredinom 18. stoljeća te kazalo imena, mjesta i odabranih pojmova. Također donosi i sažetak o ustroju i radu Srijemske županije u promatranom razdoblju na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku. Ladislav

Dobrica priložio je predgovor u kojem iznosi ključne događaje u povijesti Vukovarske županije u razdoblju između 1767. i 1771. godine. Prije svega, to je inkorporacija Hrvatskog kraljevskog vijeća 20. kolovoza 1767. godine u Varaždinu. Iako zapisnici sjednica objavljeni u ovom izdanju počinju već s veljačom 1767., te stoga pokrivaju i dio vremena prije inkorporacije Vijeća, velika većina zapisnika barem se na neki način dotiče njega. Kako je Dobrica istaknuo, korespondencija s Vijećem činila je velik dio rada županijskih skupština, već počevši sa samim danom njegove inkorporacije. Drugi je važan događaj iz ovog razdoblja konačno fiksiranje sjedišta županije u Vukovaru, odlukom kraljice Marije Terezije iz rujna 1767. godine. Naravno, to nije značilo da su se sjednice županije odmah počele održavati isključivo u Vukovaru – sjetimo se, u razdoblju koje pokriva prethodna knjiga iz serije (1760.–1766.) održavale su se uglavnom u Iloku, Vukovaru i Rumi – jer je trebalo gotovo deset godina da županijska kuća bude sagrađena. Stoga su se sjednice od 1767. do 1771. održavale otprilike jednaki broj puta u Vukovaru, Iloku i Berkasovu (kod Šida u današnjoj Republici Srbiji). Dobrica je kao bitan za županiju istaknuo i projekt proizvodnje sirove svile, koji je pokrenut u promatranom razdoblju na zapovijed Marije Terezije.

Ivana Posedi u tekstu *Način transkripcije zapisnika sjednica Srijemske županije* opisala je koji su tekstovi transkribirani u ovom izdanju i kako. Riječ je o drugom dijelu druge knjige rukopisa zapisnika sjednica Srijemske županije, koja pokriva razdoblje od 1764. do 1770. (prvi dio već je objavljen u drugoj knjizi ove serije) i manjem dijelu s početka treće knjige rukopisa, koja pokriva razdoblje od 1771. do 1775. godine. Transkribirani tekst pisan je kasnim kancelarijskim latinskim jezikom, a sadržava i poneke riječi na narodnim jezicima (mađarskom, njemačkom i hrvatskom). Urednici su dodali tekstu suvremenu interpunkciju i ispravili poneke greške i konvencije svojstvene tadašnjemu načinu pisanja, a koje se razlikuju od klasičnog latinskog (primjerice, u rukopisu umjesto *-ii* na kraju riječi stoji *-y*).

Na početku transkripcije zapisnika svake od sjednica navedeno je mjesto i datum njezina održavanja, kao i o tome je li riječ o velikoj ili maloj županijskoj skupštini. Naime, na sjednicama velike županijske skupštine sastajali su se svi staleži i redovi županije, a na sjednicama male samo županijsko poglavarstvo i pojedini plemići, te se potonja uglavnom bavila hitnim poslovima. Sukladno tomu, male su se skupštine održavale relativno često, gotovo svakog mjeseca, a velike samo jednom ili dva puta godišnje, a 1771. godine iznimno tri puta. Veliki dio rada velike skupštine otpadao je na pretresanje zaključaka prethodno održanih malih skupština, te amandmana na zaključke prethodnih velikih skupština ili poteškoća u njihovom provođenju. Također, znatan dio rada otpadao je na čitanje zapovijedi s dvora, Hrvatskog kraljevskog vijeća ili drugih viših instanci vlasti te na zaključke o načinima njihova provođenja. Odlučivalo se i o pritužbama ili molbama pojedinih osoba, poput plemića ili vojnih zapovjednika, a raspisivane su i tjeralice za zločincima.

Važno je napomenuti da u ovoj knjizi nisu numerirane sjednice županijskih skupština, nego točke dnevnog reda, i to ne od 1. nadalje po svakoj od sjednica, nego u kontinuiranom nizu kroz sve sjednice, onako kako su navođene u izvornom rukopisu. Budući da su transkribirani dijelovi dvaju knjiga rukopisa, u ovom izdanju numeracija počinje brojem 391 (prethodno izdanje završilo je točkom 390 druge knjige rukopisa) i teče do broja 1497, s kojim završava druga knjiga rukopisa. Nakon toga su transkribirane točke 1–397a treće knjige rukopisa. Transkribiran je i tekst natpisa na zaglavnom kamenu nove županijske kuće u Vukovaru, čija je gradnja započela 1768. godine. Zapisnik svake od sjednica počinje svojevrsnom preambulom, koja nije numerirana. U njoj su navedeni predsjedavajući sjednice, obično župan ili podžupan, i prisutni članovi skupštine. Nakon toga slijede numerirane točke dnevnog reda. Tekstu svake od točaka prethodi kratak regist na hrvatskom jeziku, pisan u kurzivu.

Sadržaj zapisnika sjednica skupština Srijemske županije koristit će istraživačima povijesti istočne Slavonije i Srijema u ranom novom vijeku, kao i povijesti plemstva i institucija. Naime, većina poslova županije barem se posredno odnosi na upravni ustroj tadašnjih Kraljevina Hrvatske i Slavonije i širih državnih zajednica kojima su one pripadale, kao i na kasnofeudalne odnose u tadašnjem društvu. Primjerice, 1770. godine stigla je naredba Hrvatskog kraljevskog vijeća da se provede istraga o zakonitosti plemstva, za što je županijska skupština imenovala komisiju. Znatan broj podataka tiče se i odnosa sa susjednim Osmanskim Carstvom. Također, niz točaka dnevnog reda odnosi se na Vojnu krajinu, ali i na vojsku koja je povremeno boravila na području županije. Ovdje može biti govora o krupnim pitanjima poput ukonačavanja vojske, ali i o manjima, poput raspisivanje tjeralice za pojedinim dezertrom. Ne nedostaje ni izvora za povijest svakodnevice, poput podataka o razbojstvima, gradnji ili popravku zgrada, odnosima među stanovnicima toga kraja i slično.

Tomislav Matic

Kvadirna ili ligištari Bratovštine sv. Antona opata iz Zabrčca u Dolini.
Botica, I.; Doblanović, D.; Jašo, M. (prir.). Pazin : Državni arhiv u Pazinu, 2016. 420 str.

Državni arhiv u Pazinu, u okviru svojeg nakladničkog niza Posebna izdanja, pokrenuo je 1992. zaseban niz Glagoljski rukopisi. Namjera je nakladnika bila da u tom nizu objavljuje manje poznatu glagoljsku baštinu istarskog prostora. Prva knjiga bila je *Boljanski glagoljski rukopisi*, koju je priredio fra Anđelko Badurina. Nakon nje slijedilo je deset knjiga koje je priredio Dražen Vlahov, dugogodišnji ravnatelj Historijskog arhiva Pazin (danas Državni arhiv u Pazinu). Na taj se na-